

A modern tetoválás szemiotikája: állati jelek és jelentések a testen

Sárköziné Vandan Zaya - 2017. 12. 01.

Ezt támasztja alá Featherstone (1997: 71) tanulmánya is, mely szerint a fogyasztói kultúra a test koncepciójához azt a gondolatot társítja, hogy a test az öröm és az önkifejezés hordozóeszköze. Ennek következtében az emberi test olyan szembeötlő *jelhordozóvá*^[1] vált, amelyet meg lehet fejteni.

A szemiotika a tetoválást tudatos/szándékos jelnek tekinti (Balázs 2013: 64), amelynek sokféle kommunikatív célja lehet. Vajon mit kommunikálnak a bőrre rajzolt állati jelek és milyen szemiotikai funkciók társíthatók hozzájuk? A jel csak akkor nyer értelmet, ha jelentését a formákat teremtő, őrző, fenntartó és azoknak értéket adó közösség mint szubjektum felől közelítjük meg (Szász 1978: 171). Éppen ezért 181 főre terjedő vizsgálatot végeztünk, két hónapon át, azzal a céllal, hogy kiderítsük, milyen indíttatással választanak a tetováltatók egy-egy állati mintát, milyen egyéni jelentésekkel ruházzák fel azokat.

A vizsgálat tanúsága szerint a tetováltak között az állatmotívum az egyik legkedveltebb minta, hiszen az összes tetoválás 43 százalékát képezi. A kapott válaszok alapján az állatmotívumok négy nagy csoportját tudtuk elkülöníteni: 1. vadon élő állatok, 2. madarak, 3. bogarak, 4. mitológiai állatok.

A válaszadók mindannyian természet- és állatszerető emberekként jellemezték magukat, innen ered a választásuk miéértje. Arra a kérdésre, hogy általánosságban mit jelent számukra a tetoválás, 83% az önkifejezést, 12% az

egyediséget és életstílust, 3% az esztétikumot, további 2% pedig az alkotást, életet, megerősítést és megélhetést jelölt meg. Továbbá, a válaszadók 58% középiskolai, míg 42% egyetemi vagy főiskolai végzettséggel rendelkezett. Ha a vizsgálatban résztvevőket nemek szerint is csoportosítjuk, akkor azt mondhatjuk, hogy a különbség elenyésző: 49% nő és 51% férfi. A legfiatalabb válaszadó 22 éves, míg a legidősebb 51 éves volt.

A következőken részletesebben mutatjuk be a tetoválásokat és azok jelentését oly módon, hogy először az adott állat általános kulturális szimbolikájára térünk ki, azután a konkrét személyekhez köthető jelentéseket vizsgáljuk[2].

Vadon élő állatok.

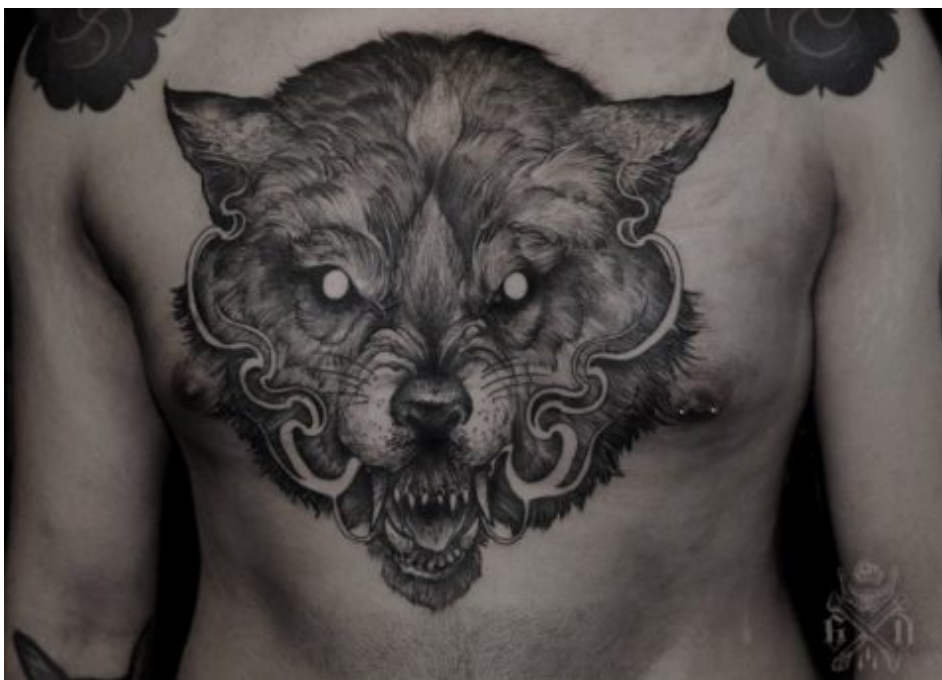
Oroszlán

Tetováló: Dmitrij Samohin

A „vadon királya” néven is ismert állat az emberiség magasztosabb értékeinek, így az erőnek, a bátorságnak, az állhatatosságnak, a hatalomnak, a becsületnek, az igazságosságnak, az eszességnek és az éberségnek a jelképe. Az állatok közül kétségkívül az oroszlán játssza a legfőbb szerepet számos nép vallásában, mitológiájában, irodalmában és folklórájában annak ellenére, hogy negatív jelentések is társulhatnak hozzá, mint pl.: zsarnokság, kegyetlenség, erőszak, fenyegetés vagy indulatosság. A vizsgálatban részt vevő személyek mindannyian a bátorságot, az erőt és a tekintélyt jelölték meg, és egyikük sem tért ki az állat negatív jelentéseire.

Farkas

Tetováló: Borbás Róbert

A farkas megannyi mítosz és népmese főszereplője, számos európai és észak-amerikai nép mitológiájában elsősorban a harcosok csapatával, annak vezérével és a törzs őséneke kultuszával áll kapcsolatban (Tokarev 1988: 69). Sokszor ambivalens az ő megítélése: egyrésztől lehet a gonoszság, a kapzsiság és a kegyetlenség jelképe (ld.: a kereszténység felfogást, mely szerint farkas az ördög egyik alakja –

Biedermann 1996: 108), másrésztől viszont ő testesíti meg az éberséget, az óvatosságot és az ügyességet (Biedermann 1996: 109). Azok, akik a farkast választották tetoválásuk mintájának, elsősorban a vadságával, a bátorságával és a hűségével azonosulnak, és közülük egy sem emelte ki az ismert negatív jelentéseket. Akadt azonban olyan, aki kifejezetten a törzshöz való tartozását fejezte ki a tetoválásával: lévén mongol, Csinggisz kán leszármazottjának tartja magát, a farkas pedig köztudottan a Csinggisz kán, és rajta keresztül az összes mongol ősének számít (Hoppál 2004: 84). A többi válaszadónál azonban nem volt erős a kollektív mozzanata a farkas-mintának.

Medve

Tetováló: Jelencsik Gábor

A medve az oroszlánhoz hasonlóan az uralkodó, a harcos kaszt szimbóluma, az állatok, nyájak ura, s mivel bizonyos tekintetben emlékeztet az emberre, sok helyütt benne tisztelték az emberi nem őseit (Hoppál 2004: 207). Érdekes

módon a keresztény szimbolikában a pogány előtörténete miatt a medve is az ördögöt jelképezi, mely magával ragadja a bűnös ember lelkét, a mohósága miatt pedig bűnök (pl. mértéktelenség, tisztátalanság) jelképe is lehet (u.o). A tetoválásban a medve védelmező és gondoskodó állat, a jelentése leginkább a sámánista és animista hitrendszerek jelentéseit közelíti meg (erő, bölcsesség, nyugalom, családcentrikusság[3]).

Szarvas

Tetováló: Simon Zsófia

A szarvas az évenként lehullatott és újránövesztett agancsa révén az örök megújulás és újjászületés szimbóluma, de lehet a hosszú életnek és a halhatatlanságnak a jelképe is (pl. Kínában). A buddhista hagyomány szerint Buddha az előző életében szarvas volt, míg a keresztények úgy tartják, hogy a szarvas a Nap mellett Krisztus szimbóluma is (Hoppál 2004: 238– 239). Azok a válaszadók, akik szarvast tetováltattak, elsősorban a szépségét, a kecsességét, az óvatosságát és a magabiztosságát emelték ki, vagyis a szarvas ezen tulajdonságaival tudnak leginkább azonosulni. Az egyetlen

alany, aki a hite miatt azonosul a szarvassal, Szt. Hubertus személyét emelte ki mint követendő példa. Válaszadók között voltak olyanok is, akik szerint a szarvas jelentőségteljes, tiszteletreméltó, határozott, nem áll a táplálkozási piramis csúcsán, ezért esett a választásuk az adott mintára.

Madarak

A madarak mitológiai szerepe eltérő, bár rendszerint pozitív. Kapcsolatot teremtenek istenek és emberek, ég és föld között. Ezért is lehetnek népszerűek a különböző madár-tetoválások, amelyek közül összeszedtük a leggyakrabban előfordulókat.

Sas

Tetováló: Bakonyi Örs

Sas az égi-isteni hatalom jelképe. Ahogyan az oroszlánt a négy lábú állatok királyaként és napállatként tartják számon, úgy a sas a szárnyasok uralkodója. A „madarak királya” az eget ostromló erő és a harciasság jelképeként ismert, ezért

elsőrendűen heraldikus szimbólum (Biedermann 1996: 334). Azok, akik sast tetováltatnak magukra, az alábbi jelentéseket emelték ki: hatalom, erő, szabadság, félelem nélkülség, megközelíthetlenség, magabiztosság.

Páva

Tetováló: Hegedűs-Szilágyi Karina

Páva a teljesség és halhatatlanság jelképe. Kitárt farka a csillagos eget, valamint a világmindenséget szimbolizálja. Jelentheti továbbá a méltóságot és a szépséget is (Kína), ám némely görög költő a szép külső mögött lapuló silány jellem szimbolizálására is alkalmasnak gondolta. Sok középkori ábrázoláson lélekmadárként látni (Hoppál 2004: 238– 239).

A vizsgálatban részt vett személyek válasza alapján a páva tetoválás jelenthet szépséget, kecsességet, magabiztosságot, büszkeséget, nyitottságot és sokszínűséget. Egy esetben az éberséget emelték ki, valószínűleg a tollait díszítő „szemek” miatt.

Bagoly

Tetováló: Turu Barbara

Számos mitológiában a szellemi hatalom jelképe. Kínában azonban a bagoly a főnix negatív ellenpárja és a szerencsétlenség előhírnöke, de az aztékok is negatív jelentéseket társítottak hozzá (Biedermann 1996: 41). A tetováltatók között bagoly igencsak kedvelt minta (férfiak és nők körében egyaránt), és tudást, bölcsességet, intelligenciát, az éjszakai élete kapcsán pedig misztikumot, szellemi és fizikai lét közti átjárást jelent számukra. Egyetlen válaszadó sem jelölt meg negatív tulajdonságokat, volt azonban olyan, aki azért azonosul a bagollyal, mert magányos és megfigyelő típus.

Bogarak/rovarok

Tetováló: Jelencsik Gábor

Azok a válaszadók, akik bogarakat/rovarokat (katicabogár, lepke, szarvasbogár, méh) választottak tetoválásuk mintájául, nem elsősorban a tulajdonságaik miatt tették. A bogarak általában embereket szimbolizáltak (pl.: lepke – testvér, katicabogár – édesanya emléke, szarvasbogár – régi szerelem), ezáltal kötődést, hovatartozást jeleznek, de előfordult az is, hogy csupán esztétikai okai vannak a döntésnek. Egyetlen esetben fordult elő, hogy közös vonás miatt választotta az illető az adott rovar, mégpedig a méhet, a szorgossága miatt.

Mitológiai állatok

Főnix

Tetováló: Várnai Kriszta

A fénix a tűzzel és az égi tűznek (Nap) a ciklikus mozgásával van kapcsolatban, így az örökkévaló élet körforgásának, az újjászületésnek és a regenerációnak a szimbóluma (Hoppál 2004: 95). A tetováltatók körében közkedvelt minta, elsősorban mint feltámadás/újjászületés, állhatatosság és kitartás szimbóluma. Továbbá, óvó/védő és figyelmeztető funkcióval bír (egyfajta talizmán).

Sárkány

Tetováló: Shige (Japán)

A sárkány szintén nagy népszerűségnek örvend a tetoválást viselők körében. Elsősorban az ázsiai típusú sárkányt részesítik előnyben, feltehetőleg azért, mert a japán és kínai kultúra nagy hatással volt általában véve a tetoválásra, így a szimbólumai is átöröklődtek a mai tetoválásba. Kínában a sárkány nevének jelentése: „kiváló értelmű lény”, s a legfőbb bölcsesség, a halhatatlanság és a gyógyító erő birtokosa. Ő továbbá kínai isten-dinasztia megalapítója, az írás és a tudományok feltalálója, így nem csoda, hogy a kínai császár emblémája ugyancsak sárkány (Hoppál 2004: 254). Egy hajdani japán császár szintén azt hirdette, hogy ő a halhatatlan sárkány leszármazottja (Hemingston 2009: 196). A sárkánytetoválás a vizsgálatban részt vettek számára nemességet, erőt, kitartást, hűséget és hatalmat jelent, illetve jelzik a kötődésüket az ázsiai kultúra, azon belül is a jakuzák által képviselt titokzatos világ iránt. De volt olyan is, aki a kínai

állatöv szerint a sárkány évében született és emiatt választotta ezt a mintát.

Az elvégzett kutatásból végül néhány érdekességet szeretnénk kiemelni. Arra a kérdésre, hogy „Ha könyvnek tekintené a testét, a tetoválásokat pedig szavaknak, milyen címet adna a könyvének?” a legkülönbözőbb válaszok érkeztek, kezdve az angol „Mother of nature” vagy „Long journey”-tól a hétköznapi „Én és az állatok” vagy a „Kedves naplóm”-ig. Ezek közül a legkülönösebbeket emeljük ide a tanulmányba: „Színfoltok”, „Brémai muzsikások 2016”, „Hanyag elegancia”, „Változó korszakok” és végül, de nem utolsósorban az, amely kiemelkedik a többi közül (legalábbis a szemiotika szempontjából): „A testem a jelem”.

Összefoglalás

Az állati szimbólumok a tetoválásban is „beszédeselek”: 1. Önkifejezés eszközeként tükrözi a viselőjük természetét (pl. oroszlán – erős, akaratos; farkas – hűséges stb.) , vagyis mondhatjuk, hogy a (tetovált) test a lélek jeleként működik. 2. Tükrözi a viselőjük ízlését (pl. a tetoválás stílusa által: minimal, dotwork, neotradicionális, realiztikus stb.) 3. Az adott közösségen belül a tetoválás lehet a társadalmi státus jele (pl.: csak a biztos egzisztenciával rendelkezők tudják kifizetni az ismert tetoválók munkáit), döntő fontosságú lehet a gazdagság és az életstílus jelzése szempontjából (a megkérdezettek több mint felénél fontos volt az is, hogy hol és ki csinálja a tetoválást és milyen stílusban). A státuskülönbségre utalhat a tetoválások minősége, művésziessége.

Szakirodalom

BALÁZS Géza: Az emberi test mint jelhordozó. In: *A test szemiotikája*. Magyar Szemiotikai Társaság, Budapest, 2013, 59–71.

FEATHERSTONE, M.: A test a fogyasztói kultúrában. In: *A test. Társadalmi fejlődés és kulturális teória*. Szerk.: Featherstone M., Hepworth M., S. Turner B., Józseveg Műhely, Budapest, 1997, 70 – 107.

HEMINGSTON, V.: *Tetoválás. A testdíszítés művészete*. Gabo, 2009.

HOPPÁL, M. [et al.]: *Jelképtár*. Helikon, Budapest, 2004.

SHUSTERMAN, R.: *A gondolkodó test: Szómaesztétikai esszék*. JATEPress, Szeged, 2017.

SZÁSZ János: A jel jelentése. In: *A társadalom jelei. Szemiotikai tanulmányok*. Népművelési propaganda iroda, Budapest, 1978, 171–179.

TOKAREV Sz. A.: *Mitológiai enciklopédia I-II*. Gondolat Könyvkiadó, 1988.

[1] Balázs Géza által használt fogalom. L.: Balázs 2013.

[2] Az adatgyűjtésből – nyilvánvaló és azonnal értelmezhető jelentései miatt – kihagytuk a házi kedvenceket ábrázoló tetoválásokat.

[3] Érdekes, hogy a válaszadók között volt olyan is, aki hiénát tetováltatott magára, és a családcentrikusságot jelölte meg mint legfőbb tulajdonságát, amellyel azonosulni tud.

4 Replies to "A modern tetoválás szemiotikája: állati jelek és jelentések a testen"

M. J., 7 év ago

Bocsánat, a [3] lábjegyzetnek mi a vége? „Vagyis”...?

Kár, hogy a házi kedvencek kimaradtak, mert a „nyilvánvalónál” azok is messzebb menő értelmezési lehetőségeket kínálnának, még az

olyan szokványos kedvencek is, mint a kutya, a macska vagy a ló, az egzotikusabbakról (pók, kígyó, patkány stb.) nem is beszélve.

Tomi, **7 év ago**

Az állatoknak tetoválás szerepében védő-óvó mágikus jelentősége van

PA, **7 év ago**

Nagyon jók a képek, remek írás

Reni, **3 hónap ago**

Kiss

Your Email address will not be published.

Save my name, email, and website in this browser for the next time I comment.

This site uses Akismet to reduce spam. [Learn how your comment data is processed.](#)

© 2025 e-nyelvmagazin.hu. All rights reserved.